

Depozitie: Radu Munteanu

Despre competențe și viitor

Radu Munteanu

Rectorul Universității Tehnice din Cluj-Napoca

Școala este o mare întreprindere a spiritului care până la urmă ne lasă să înțelegem că deși cu toții trăim sub același cer, nu avem cu toții același orizont. Școala trebuie să genereze competențe prin prelucrarea informației de instrucție și formare, care să permită articularea abilităților dobândite cu comandamentele momentului.

Dacă nu va fi așa, viitorul va semăna cu o entitate neselectivă, un amestec de oameni și iluzii. Iar, diferența dintre cultură, vise și speranțe se face simțită peste ani.

Suntem unde suntem, datorită unui deficit în educație. Sistemul trecut și-a jucat rolul istoric și trebuie regândit altceva.

Azi, mai mult ca oricând, țările avansate înțeleg mai repede ca altele că, scăzând nivelul educației, devin vulnerabile. Fiindcă societatea actuală este post industrială, bazată pe cunoaștere și cunoștințe, în care "diferența" sau "legea" o fac cei mai bine educați, care în mod natural sunt limitați ca număr.

Această elită trebuie protejată și nu trebuie judecată după regulile statisticii democratice. Fiindcă, fără să ne supărăm, în democrație fiecare primește ceea ce merită majoritatea.

Sigur, școala nu este totul, dar totul fără școală este nimic și asta se vede...

Educația ne învață că nu trebuie să părăsim străduința cu gândul la destin, dar o astfel de filosofie relevă o concluzie importantă. Adică, modul în care un om își acceptă destinul poate fi mai important decât însuși destinul său.

Talentele prostiei sunt prolifiche, iar omului ambițios nu-i va fi nimic de ajuns. Fiindcă se consideră mereu nedreptățit, iar dacă nu se mulțumește în sine, ajunge să-i terorizeze pe ceilalți fiindcă se simte mereu subevaluat. Așa se face că fiecare om are trei caractere: cel pe care îl are, cel pe care îl arată și cel pe care crede că îl are. Dar, ca să înțelegi că ești prost, trebuie totuși să-ți meargă mintea...

Dar, bilanțul clipelor ce trec nu este statornic, iar în spatele eșecurilor, în umbra rece a tristeții, se află ceva mult mai serios care se leagă de falimentul "celor șapte ani de-acasă" și suferința școlii. Iar eșecul acestor două entități poate să conducă la eșecul societății. Fiindcă societatea este compusă din indivizi, iar evoluția acestora este similară cu destinul ei.

O statistică recentă ne arată că 8 din 10 copii își petrec timpul liber la televizor, iar versiunea televizată a educației se întâlnește la tot pasul. Apoi, peste 36 la sută dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 6 și 14 ani nu citesc deloc cărți, iar faptul ne împinge la gândul că lectura și televizorul nu fac casă bună...

Pentru tinerii care au depășit 14 ani, Internetul tinde să înlocuiască cartea, iar obișnuința este gravă. Dar, cu toate acestea competențele în domeniul informatic sunt esențiale pentru viitor și trebuie cultivate începând cu anii de liceu.

Societatea viitorului presupune cultivarea competențelor în matematică,

fizică și chimie în toate palierele sale ca fundament al personalității profesionale pe care se poate abgrada orice.

Dar, trebuie să mai subliniem sintagma: școala joacă un rol fundamental. În acest sens mă gândesc la cele patru finalități ale școlii, atât de clar enunțate în 1996 de Jaques Delors în al său Raport către UNESCO. Potrivit raportului, în școală tânărul învață să răspundă la următoarele finalități:

- învață pentru a ști;
- învață pentru a face;
- învață pentru a fi;
- învață pentru a trăi în comunitate,

Iar realitatea a consolidat interdependența dintre calitatea educației și coeziunea socială tocmai din competențele specifice punctelor anterioare.

Oamenii de succes ai viitorului vor avea o funcție ce îmbină științele pe un fond cultural. Adică, de exemplu, accentuând pregătirea în matematică, fizică și chimie, un creator competent sau inginer va îmbrăca osatura acestor științe cu confort, viață și speranță. Adică va inova și va fi competitiv pe piața muncii.

Avem nevoie de cultură și comunicare, fiindcă fără acestea se va ajunge numai la progres tehnic și regres interior!

O discuție despre competențele asociate viitorului este un lucru foarte pretențios, fiindcă deși termenul de „competență” are o conotație practică evidentă, este greu de explicat unitar.

Dar, în acest context și indiferent de interpretare, educația este responsabilă de competențe, iar cariera unui tânăr este dependentă de competențele însușite și de modul inovativ prin care acesta le pune în valoare.

Apoi, realitatea definită de piața muncii este singurul filtru ce separă competența de incompetență. Dar, în orice proces de selecție competențele nu sunt vizibile, deși ele sunt luate în seamă. Mai mult, diplomele atestă competențe, dar în multe cazuri nu au acoperirea necesară. Cu alte cuvinte avem nevoie de competențe și calificări validate practic.

În școală, în formarea profesională trebuie înțeles faptul că în principiu competența este o calitate abstractă a individului și care nu se relevă imediat în activitate, dar mai devreme sau mai târziu, cu certitudine.

În școală, generarea de competențe înseamnă orientarea subiecților spre succesul asociat satisfacției.

Dar, poate că cele mai importante competențe sunt acelea care te definesc ca om, cu atitudine pozitivă în mediul social, politic, etc.

Din punctul de vedere al angajatorului, acesta caută persoane nu atât de profund competente în specialitate, cât persoane apte pentru învățare continuă și creative care pot asimila noutatea și a răspunde activ la provocări.

Apoi, un profesionist al societății cunoașterii nu poate fi un specialist fără competențe umane.

Avem nevoie de competențe potrivite la momente potrivite, iar în Europa viitorului triumful cunoașterii „Educație-Cercetare-Inovare” trebuie corelat și cu

lumea afacerilor, cu o cultură antreprenorială ce definește o nouă sintagmă: „Businessseurope”.

Pentru a clarifica competențele în diferite domenii avem nevoie de o analiză strategică sectorială care să răspundă la următoarele întrebări:

- Unde ne aflăm?
- Unde dorim să ajungem?
- Cât suntem de dispuși să renunțăm la starea actuală pentru a ajunge la starea dorită?
- Cum putem ajunge acolo?
- Cum urmărim progresul?
- Cum măsurăm performanța?

Sigur, educația nu este un produs comercial. Este un bun public-strategic ce presupune costuri cu atât mai mari, cu cât competențele oferite sunt mai viabile și efectiv necesare.

Apoi, să nu uităm păcatul profesorului care nu înțelege că în lumea educației măsurile luate au efecte pe termen lung, iar cel la care ne referim așteaptă rezultate imediate!

Avem oameni deosebit de capabili peste tot în țară și nu trebuie neapărat să ne referim la un areal geografic. Dar trebuie să-i convingem pe cei capabili să iasă la lumină!

Lumea pe care o trăim este un fel de școală a căutării printre snopii de spini. Ea pare un amestec de semne ce ne vorbește despre o veste improbabilă care totuși se confirmă. De multe ori ne dăm seama că este așa, fiindcă lumea noastră seamănă cu o scenă în care rolurile sunt prost distribuite.

Viața și școala ne învață că cel care gândește puțin se înșală mult, dar și faptul că trebuie să acționezi ca un om de gândire și să gândești ca un om de acțiune. Fiindcă timpul ce trece nu se pierde, ci se așează liniștit în noi, în straturi, pe măsura scurgerii sale, iar omul își apropie destinul prin puterea sa intelectuală, dar numai învățând...

Oricât de neașteptat ar fi spectacolul lumii, tinerii nu sunt surprinși niciodată. Bănuim că există în ei un ecou care răspunde tuturor impresiilor, simțind că toate combinațiile posibile dintre lucruri se află dinainte în mintea lor. Dar, prin ceea ce învață vor înțelege că dacă se limitează la puțin, cu atât își doresc mai puțin. Cu cât gândirea îți e mai săracă, cu atât nu-ți poți înțelege dorințele și nu le poți construi. Dar este important să gândim mereu, fiindcă gândurile ne organizează timpul și tot ele ni-l destramă. Apoi, pe acest drum, după un timp vom înțelege că norocul e făcut din lacrimile noastre...